

Rekenkamer Metropool Amsterdam
t.a.v. de heer de Ridder
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

Vooraf per e-mail: info@rekenkamer.amsterdam.nl

Amsterdam, 2 juli 2018
Betreft: reactie op uw onderzoek/rapport inzake Project 1012

Geachte heer De Ridder,

Het bestuur van Ondernemersvereniging Oudezijds Achterburgwal (OVOA) heeft via de media kennis genomen van uw onderzoeksrapport naar Project 1012. Wij betreuren het dat de onderzoekers van de rekenkamer geen enkele interesse hebben getoond in de visie van onze leden op Project 1012. Wij zijn niet uitgenodigd voor een gesprek.

Aan de basis van uw onderzoek liggen interviews ten grondslag met, voor het merendeel, betrokkenen aan de uitvoeringskant van het project: bestuurders, de leiding van Project 1012, bestuur en organisatie Openbare Orde en Veiligheid, RVE Wonen, ambtenaren van stadsdeel Centrum, partners van de gemeente zoals 1012Inc en NV Zeedijk, Openbaar Ministerie, Politie, criminologie-professor Cyrille Fijnaut. Daar valt weinig kritiek op Project 1012 van te verwachten. Slechts een enkeling durft de plausibele stelling aan dat de beweerde criminele infrastructuur helemaal niet bestond, zo blijkt uit uw onderzoeksrapport.

Project 1012 heeft een zeer zware wissel getrokken op de buurt en haar ondernemers. Om draagvlak en politieke steun voor het project te vergaren zijn bedrijven op de Wallen en hun eigenaren publiekelijk, zonder fatsoenlijke onderbouwing, door de overheid gecriminaliseerd. Ze zouden "criminogeen" zijn, ofwel criminaliteit aantrekken. Het hele wallengebied werd hierdoor als "crimineel" bestempeld. Verzekeringen van ondernemers zijn beëindigd, bankrekeningen werden eenzijdig, zonder vermelding van reden, opgezegd.

Het interesseerde de gemeente niet wat de sekswerkers ervan vonden dat het aantal werkplekken op de Wallen, zogenaamd om hen te helpen, drastisch werd ingeperkt. In het kader van Project 1012 werd door de gemeente uitsluitend over sekswerkers gesproken als slachtoffer van mensenhandel, maar niet mét sekswerkers. Tot Laurens Buijs (UvA) en Bas Merckx (Amsterdam Sociaal) in 2010 een enquête hielden onder op de Wallen werkzame prostituees. Hieruit bleek dat een overgrote meerderheid van de dames tegen het sluiten van ramen was.

Deze geschiedenis ontbreekt in uw rapport.

Kenmerkend voor de tunnelvisie van de bij Project 1012 betrokken ambtenaren is de reactie van Kees Lancet (oprichter Van Traa Team, thans Team Ondermijning) op uw onderzoek naar Project 1012. In een op 30 juni jl. gepubliceerde brief in Het Parool stelt Lancet:

“Er kwam ook kritiek op de ervaren ‘vertrutting’ van de Wallen. En, heel ergerlijk, de hardnekkige mythe van de ‘controleerbare’ ramen werd weer van stal gehaald, daarbij voorbijgaand aan het feit dat juist die ramen zo’n lage drempel vormen om in de prostitutie te stappen.”

Hieruit blijkt dat Lancet nooit met sekswerkers over hun vak heeft gesproken. Een lage drempel geldt juist voor illegale prostitutie, waar geen controles plaatsvinden, waar geen papierwerk voor nodig is, waar de dames niet ‘zichtbaar’ zijn voor politie en andere controlerende instanties zoals bij raamprostitutie het geval is. Raamprostituees zelf stellen dat het heel erg lastig is om toe te treden tot de raamprostitutie. Het vergt veel kennis van het Nederlandse prostitutiebeleid en Nederlandse instellingen om uiteindelijk aan de slag te kunnen als raamprostituee. In het rapport Bestuurlijke Monitor Prostitutie 2016, te vinden op de website van de gemeente, staat vermeld dat in dat jaar 899 controles hebben plaatsgevonden in de raamprostitutiesector in Amsterdam. Daarvan betreft het 357 controles van prostitutiecontroleurs van de gemeente, 482 controles van de politie en 60 controles van de GGD. Bij deze controles werden 30 overtredingen geconstateerd, hetgeen vooral lichte overtredingen betrof in de categorie lichte hygiëne (11x), intake (9x), toezicht (7x) en bedrijfsadministratie (3x). Raamprostitutie is dus wel degelijk controleerbaar.

Het aantal slachtoffers van vrouwenhandel (“minstens de helft werkt onder dwang”) is bewust opgeblazen door de overheid. Begrijp ons niet verkeerd; elk slachtoffer is er één teveel, maar in 2007 was het ook al mogelijk om het aantal feitelijk vastgestelde slachtoffers te turven op grond van onherroepelijke strafrechtelijke uitspraken in vrouwenhandel-zaken en deze feiten openbaar te maken. Er is bij de aanvang van het project gesuggereerd dat 50% tot 90% van de 400 dagelijks op de Wallen werkzame prostituees slachtoffer zou zijn van vrouwenhandel. Raamexploitanten werden hierop aangesproken. Ter verdediging van Project 1012 riep de burgemeester van Amsterdam in KRO Brandpunt Reporter dat er 'iedere dag 400 vrouwen verkracht worden in de prostitutie'.

Uit het onherroepelijk bewezen verklaarde aantal slachtoffers, zoals aangeleverd door Officier van Justitie Jolanda de Boer, blijkt dat er veel minder feitelijk vastgestelde slachtoffers van vrouwenhandel zijn in de Amsterdamse raamprostitutie, namelijk 53 in de periode van 2005 t/m 2016 (12 jaar), dan vooraf door de gemeente is beweerd. Verreweg de meeste van deze slachtoffers (namelijk 49 van de 53 slachtoffers) hebben betrekking op strafbare feiten die plaatsvonden in de periode 2005 t/m 2012 en “slechts” 4 op de periode daarna. Deze uiterst relevante conclusie ontbreekt in uw rapport.

Doordat u niet onherroepelijk bewezen verklaarde (beweerde) slachtoffers, zelfs in zaken die nog niet voor de rechter zijn geweest, meetelt komt u in een periode van 12 jaar op méér vermoedelijke slachtoffers, namelijk 119. Dat is gemiddeld genomen nog geen 3% van het aantal sekswerkers dat dagelijks werkzaam is in de Amsterdamse raamprostitutie.

Op 26 juni stelde u in Nieuwsuur (NPO2):

“Het meest officiële stuk wat we hebben gelezen was dat er in de afgelopen 5 jaar twee gevallen zijn geweest van vermoedelijke vrouwenhandel in de raamprostitutie. Maar er was een Officier van Justitie die zei: “dit klopt van geen kant”. Er is geconstateerd dat er ongeveer in 120 gevallen in de afgelopen 7 of 8 jaar, sprake was van strafzaken waarin vrouwen slachtoffer waren die hier in de raamprostitutie zaten. Dus dat is een heel wat groter aantal dan die twee die in de officiële bronnen stond.”

Nieuwsuur: *“De rekenkamer zegt geschrokken te zijn van het hoge cijfer.”*

Waarop u reageert: *“Omdat het geluid echt was dat het hier erg meeviel en dat hier nauwelijks sprake was van vrouwenhandel. (...) Als ik dan dat aantal zie denk ik: het is nog steeds een serieus probleem.”*

Met ‘het meest officiële stuk’ doelt u klaarblijkelijk op een rapport van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel waarin een uitspraak wordt gedaan over de situatie in de afgelopen 5 jaar. De conclusie van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel is, in tegenstelling tot hetgeen u beweert, in lijn met de door u gepresenteerde cijfers. Ook uit uw overzicht van slachtoffers van mensenhandel in de Amsterdamse raamprostitutie blijkt dat het aantal in de afgelopen 5 jaar substantieel is afgenomen. Deze positieve ontwikkeling meldt u niet.

Dat u refereert aan cijfers van de Nationaal Rapporteur Mensenhandel, die niet tot nauwelijks zijn genoemd in de media is opvallend. Zeker gezien het feit dat de gemeente Amsterdam jaarlijks zelf een rapport presenteert over de prostitutiesector, waarin ook expliciet en in detail wordt vermeld in welke mate er sprake is van mensenhandel en hoeveel slachtoffers er aangifte deden. Dat u als professioneel onderzoeker geschrokken bent van de statistiek van Officier van Justitie Jolanda de Boer is verbazingwekkend, want dezelfde cijfers zijn ieder jaar terug te vinden in de bestuurlijke rapportage van de gemeente.

In uw rapport spreekt u ook van ‘overlast van toerisme en nepdealers’ dat in de plaats is gekomen van overlast van drugsverslaafden. Dit is nogal kort door de bocht. Het toerisme heeft er in een belangrijke mate voor gezorgd dat Amsterdam de economisch slechte tijd goed is doorgekomen. In het wallengebied zorgt het toerisme niet voor overlast. Het zijn de excessen op piekmomenten en het onaangepaste gedrag van sommige gasten die ergernis veroorzaken. Hier zijn al maatregelen tegen genomen. Maar wat belangrijker is: de explosieve toename aan rondleidingen in de buurt is, net als de (nieuwe) monocultuur, ontstaan tijdens de uitvoering van Project 1012. Bij elke rondleiding wordt het project genoemd en toegelicht.

Het aantal binnen- en buitenlandse gasten dat over de Oudezijds Achterburgwal en door de zijstegen loopt, is extra toegenomen door het verkleinen van het Red Light District. Dit komt door het verdwijnen van de raamprostitutie in de omliggende straten en stegen zoals in het St. Annenkwartier. Terwijl daar, als je het aan sekswerkers en bewoners vraagt, raamprostitutie niet weg had gehoeven. In tegendeel.

In uw rapport en ook op televisie (AT5, Nieuwsuur) beweert u dat Project 1012 niet heeft geleid tot een doorbraak van de beweerde “criminele infrastructuur” in het gebied, en ook niet tot de gewenste economische opwaardering. U suggereert dat er nog steeds criminele activiteiten plaatsvinden maar dat ze van karakter zijn veranderd. Ze zijn heimelijker geworden. Deze bewering wordt in uw rapport niet gestaafd met feiten.

Onze leden zijn dag en nacht aanwezig en waakzaam in de buurt en herkennen zich niet in het door u geschetste beeld. Geen enkele ondernemer op de Wallen vindt dat als er criminele activiteiten in onze buurt plaatsvinden, deze moeten voortduren. Indien u kennis draagt van strafbare feiten die in de buurt plaatsvinden, verzoeken wij u niet de hele buurt te criminaliseren maar man en paard te noemen en hiervan aangifte te doen.

Tenslotte zouden wij aan uw aanbeveling 4 (Ondersteun het actief verwerven van strategisch vastgoed) en 5 (Zorg voor een meer daadkrachtige organisatie) het volgende willen toevoegen:

Ad 4) Lever als gemeente bij het verkrijgen van vreemd vermogen ten behoeve van 1012Inc. geen tegenprestaties elders in de stad.

Zie: <https://www.parool.nl/parool/nl/4024/AMSTERDAM-CENTRUM/article/detail/4095526/2015/07/06/Belegger-in-de-Wallen-krijgt-in-ruil-elders-bouwkavels.dhtml>

Ad 5) Creëer geen schijndraagvlak via het “Integraal Burgwallen Overleg”, waar geen burgwallenondernemers aan tafel zitten, maar werk uitsluitend samen met officiële belangenorganisaties zoals Ondernemersvereniging Oudezijds Achterburgwal, die aantoonbaar een achterban vertegenwoordigen.

Wij zien uw reactie op deze brief met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Cor van Dijk
voorzitter